

Kaisa Kyläkoski: Suomen naisellista historiaa. Books on Demand, Helsinki 2013, 156 s.

Kaisa Kyläkoski on tuottelias sukututkija ja kirjoittaja. Hänen sähköisessä julkaisuluettelossaan on parikymmentä kirjaa ja lähemmäs kolmekymmentä artikkelia. Blogissaan *Sukututkijan loppuvuosi* hän on vuosien aikana käsitellyt monenlaisia historiallisia ja yhteiskunnallisia aiheita, eniten sukututkimukseen liittyviä. *Naisellista historiaa* ei ole kirjoista uusimpia, mutta edelleen mielenkiintoinen, sillä historialöydökset ovat ajattomia. Esipuheessa tekijä sanoo blogistaan, että ”sen sisältö on ollut perin sekalaista”. Sama koskee tavallaan myös tätä kirjaa, sillä se perustuu monien töiden yhteydessä tehtyihin arkistolöydöksiin.

Kirja koostuu 32 esseestä, pituudeltaan puolesta sivusta viiteentoista. Tyypillinen on avausjuttu *Kinnasneula kädessä*. Taustoituksen merkitys on suuri, sillä samoista tekniikoista ja työvälineistä on käytetty monia nimityksiä ajan ja paikan mukaan. Työvälineen nimi viittaa neulomista (eli puikoilla kutomista) ja virkkaamista edeltäneeseen kinnasneulatekniikkaan eli kinnasompeluun, jonka juuret ulottuvat arkeologisten todisteiden mukaan lähes kahden tuhannen vuoden taakse. Tekniikka tuli Suomeen tuhatkunta vuotta sitten muun muassa Euran Luistarista tehtyjen arkeologisten löytöjen perusteella arvioiden. Työohjeita ei kirjoitettu muistiin, vaan tiedot ja taidot periytyivät äidiltä tyttarelle suullisesti ja työopetuksen kautta.

Toinen naisten hallussa ollut elämänalue oli ruoka. Vanhemmilta vuosisadoilta ei ole montakaan ajaltaan olevaa kuvausta Suomesta. Niitä muutamia, joita on, tekijä käsittelee jutussa *Ruokataloudesta 1700-luvulla*. Talonpoikaisen talouden ruokia kuvasi **Jonas Mennander**, myöhemmin Pirkkalan kirkkoherra, vuonna 1699 ilmestyneessä arkkiveisussaan *Huonen-speili – lyhykäiset opixi caikille JaloMaxi*. Siitä tekijä lainaa useita kuvaavia otteita, esimerkiksi ”Liha, leipä miehen ruoka, / puuro, piimä piian ruoka, / vellinki vasikan juoma”. Teoksesta on julkaistu selityspainos vuonna 1998 nimellä *Huoneen peili*.

Säätyläisten ruoista ja ruoka-aineista on kuvauksia esimerkiksi pietistijohtaja **Petter Schäferin** päiväkirjassa, jota hän kirjoitti 1700-luvun alussa ollessaan vangittuna Turun linnassa uskonnollisista syistä. Siinä on yksityiskohtaisia kuvauksia, jopa ruokareseptejä. Se on julkaistu vuonna 2000 nimellä *Minä Pietar ja minä Anna*.

Kyläkosken tyyliin kuuluu, että artikkeleissa ei ole lähdeviitteitä. Kirjan lopussa on kuitenkin jakso *Sisällys ja lähteet*, jossa lähteet mainitaan artikkeli artikkelilta. Muuta sisällysluetteloa tai hakemistoa kirjassa ei olekaan. Viisinettoista sivuineen luettelo osoittaa, miten laajasta materiaalista tiedot on koottu, ja antaa lähtökohdan tarkempiin tiedonhakuihin. Ne ovat välistä tarpeenkin, sillä alkuperäislähteiden kirjoittajista, esimerkiksi edellä mainituista Mennanderista ja Schäferistä, kirjassa ei mainita muuta kuin nimi.

Pääosa kirjan sisällöstä on kuitenkin naiskohtaloita. Yksittäisinä mainintoina ne kiinnostavat tuskin muita kuin tietyn suvun vaiheita selvittelevää sukututkijaa. Samantapaisten tapausten toistuminen ja kokoaminen yhteen alkaa kuitenkin rakentaa ajankuvaa. Esimerkiksi *Jätetyt*-artikkelissa on kymmenen tapausta 1600-luvun alkupuolelta. Siveettömyyteen suhtauduttiin silloin ankarasti Mooseksen lain mukaan. Kuolemaan tuomittiin sekä miehiä että naisia, joskus kaksinnaimisesta saatettiin tuomita kuolemaan hyvässä uskossa toiminut petetty vaimokin.

Seuraavakin vuosisata saattoi olla ankara naiselle, ei aina niinkään lainsäädännön vuoksi, vaan yhteiskunnan salliman mielivallan takia. Kehräminen oli käsityötä, mutta tekijöitä ei ollut tarpeeksi. Siksi Turkuun perustettiin kehruhuone naisten rangaistuslaitokseksi. Sinne tuomittiin irtolaisia joskus keveinkin

perustein ja myös siksi, että vaimo ei suostunut sukupuoliseen kanssakäymiseen aviomiehensä kanssa. Artikkelin *Turun kehruuhuoneella* kertoo, miten julmiksi olosuhteet saattoivat muodostua, kun rangaistuslaitoksen toiminta ulkoistettiin yksityisen hoitoon.

Ei kaikkien naisten elämä kurjaa ollut 1700-luvullakaan. Arkistoista löytyy tietoja Amerikkaan palvelukseen päässeistä piikatyttöistä, Tukholmassa koulutetuista suomalaisnaisista ja myötäjaisarpajaisista. Viimeksi mainituilla pyrittiin helpottamaan talopoikaisnaisten avioitumista ja siten rohkaisemaan uusien veronmaksajien synnyttämiseen. *Hyvän vaimon ominaisuudet, Vaatteilla on väliä* ja *Kun mertahameet olivat muuvia* kertovat myös ajan tavoista.

Sanomalehdistön tulo 1700-luvun lopulta alkaen auttoi tallentamaan monia pieniä sattumuksia, joita ei aikaisemmin kirjattu mihinkään. Näitä on muiden muassa artikkeleissa *Muistiin merkittyyjä synnytyksiä*, *Sudentappaja* ja *Eukon aarteet*. – Rautalammin Korhosia sivutaan kahdessa artikkelissa. Edellä jo mainittu *Vaatteilla on väliä* perustuu kansanrunoilija **Paavo Korhosen**, Vihta-Paavon, runoon *Turhuudesta*. Se on Vihta-Paavon runokokoelman ensimmäisessä ja toisessa painoksessa numerolla 32 sekä sukuseuran julkaisemassa kokoelmassa numerolla 27 nimellä *Kirkkoväen tarinoita*. – Toinen lähelle tuleva maininta on kertomuksessa *Enkelin höyhenistä*. Sen kohdehenkilönä on **Aurora Hirn**, o. s. Westzynthus, jonka veli **Birger Westzynthus** oli esillä Wanha Tuomas -lehden jutussa *Korholan kartanon synty* (WT 2017 s. 30–35).

Suomi on niin pieni maa, että monet muutkin suvut voivat löytää Kyläkosken kirjasta kiinnostavia yksityiskohtia. Osa kirjasta on luettavissa verkosta osoitteessa <https://books.google.fi/books?id=KZ8ve7UhfukC&pg=PA63&lpg=PA63&dq=kaisa+kyl%C3%A4koski+tutkinto&source=bl&ots=mauEtn0DeO&sig=ACfU3U1T4jgFAFPdq9f3mkKIQ9gMHcDCgw&hl=fi&sa=X&ved=2ahUK EwjsxO7gq4TrAhVlmlsKHZqyCrE4ChDoATAEegQIDRAB#v=onepage&q=kaisa%20kyl%C3%A4koski%20tutkinto&f=false>.

Hannu Korhonen 6.8.2020